

Prawidłowe funkcjonowanie jelit wymaga precyzyjnej komunikacji między wyspecjalizowanymi typami komórek, które reagują na sygnały nerwowe i hormonalne z innych komórek i układów organizmu. Hormony płciowe, zwłaszcza estrogeny i wahania ich stężeń wynikające z wieku czy rozwoju organizmu np. dojrzewania lub menopauzy, mogą wywoływać zmiany epigenetyczne, które komplikują patogenezę i epidemiologię **nieswoistych zapaleń jelit (NZJ)**. NZJ charakteryzuje się niezakaźnym, przewlekłym stanem zapalnym przewodu pokarmowego, który powoduje znaczne pogorszenie jakości życia.

Zidentyfikowano kilka dokładnych szlaków molekularnych zaangażowanych w patogenezę NZJ, w tym rolę reagującego na stres czynnika transkrypcyjnego NRF2 (czynnik jądrowy erytroidalny 2 związany z czynnikiem 2). Warto zauważyć, że **aktywność transkrypcyjna NRF2 znacznie pogarsza się wraz z wiekiem i u samic myszy i można ją złagodzić poprzez modulację sygnalizacji estrogenowej**. Co więcej, bardziej ogólne badania wykazały, że wyniki histologiczne związane z indukowanym zapaleniem jelita grubego są poważniejsze u samic w porównaniu z samcami myszy, a leczenie samców myszy 17 β -estradiolem złagodziło uszkodzenie jelit, wskazując na znaczącą rolę hormonów płciowych w rozwoju i progresji NZJ. Dlatego **myszy z nokautem NRF2 mogą być użytecznym modelem do badania etologii NZJ** i epizodów jej nawrotów bez stosowania szkodliwych leków do wywoływania zapalenia jelita grubego.

Do tej pory nasze badania koncentrowały się na weryfikacji nieprawidłowego fenotypu i funkcji okrężnicy u myszy NRF2 KO. Nie odnieśliśmy się do głównych mechanizmów przyczynowych upośledzenia, w tym identyfikacji typów komórek jelita dotkniętych chorobą. Dlatego w tym projekcie naszym celem jest sprawdzenie czy komórki nabłonkowe są głównym motorem wadliwej funkcji, a poprzez połączenie unikalnych modeli mysich i analiz o wysokiej przepustowości, chcemy przedstawić główne mechanizmy molekularne wyjaśniające obserwowany fenotyp. Równoległe, poprzez badania mechanistyczne, kompleksowo zajmiemy się najbardziej prawdopodobnymi przyczynami nieprawidłowego fenotypu, w tym składem mikrobiomu, modulacją neuro- i hormonalną. Co ważne, dostępne dane wskazują na kluczową rolę zarówno NRF2, jak i estrogenów w tych mechanizmach regulacyjnych. Jednak nikt do tej pory nie przeanalizował ich znaczenia w warunkach eksperymentalnych związanych z NRF2. Postawiliśmy hipotezę, że modulacja sygnalizacji estrogenowej mogłaby złagodzić objawy podobne do IBD.

Naszym celem jest zbadanie przesłanki, że lokalny lub globalny brak aktywności transkrypcyjnej NRF2 reguluje funkcje jelit poprzez modulację czynników endokrynnych i/lub neurokrynnych i/lub mikroflory jelitowej, a ukierunkowanie na te procesy, przy niedoborze aktywności transkrypcyjnej NRF2 w jelicie, może zmienić rozwój i/lub progresję NZJ. Hipoteza ta zostanie zweryfikowana przez **cztery** powiązane ze sobą **pytania badawcze**: **I**) Czy nabłonek jelitowy jest motorem zmian w strukturze jelit i czy może wpływać na ich funkcjonalność? **II**) Czy estrogeny są kluczowymi modyfikatorami pracy jelit przy niedoborze NRF2? **III**) Czy są jakieś inne procesy, które mogą być zaangażowane w zmianę funkcji jelit przy niedoborze NRF2? **IV**) Czy szlak NRF2-estrogen może być potencjalnym celem leczenia NZJ?

Projekt ten połączy badania in vivo na myszach, wykorzystując ogólnie uznane modele wywołania NZJ, i testy funkcjonalne do oceny funkcji jelit. Jeśli będzie to uzasadnione, przeprowadzimy „eksperymenty ratunkowe”, aby zweryfikować mechanizm tych zmian. Co więcej, użyjemy organoidów jelitowych ludzkich i mysich, aby ocenić, czy celowanie w sygnalizację receptora estrogenowego może zmienić rozwój i/lub progresję NZJ w warunkach niedoboru NRF2, co zwiększy aplikacyjność projektu i może przełożyć się na bezpośrednio na leczenie pacjentów.

Przewidywany wynik proponowanych badań wskaże przyczynę zmian morfologicznych jelit pod przy niedoborze czynnika transkrypcyjnego NRF2 oraz zbada kompleksowo w jaki sposób hamowanie aktywności transkrypcyjnej NRF2 chroni przed dysfunkcjami jelit. Ostatecznym celem tego badania jest scharakteryzowanie podłoża molekularnego **NZJ**, które są **przewlekłymi** i często postępującymi chorobami zapalnymi jelit z okresami ostrych zaostrzeń, które dotyczą prawie **3,9 miliona kobiet** i prawie 3,0 miliona mężczyzn **na całym świecie**. Jest to ważne zagadnienie z punktu widzenia opieki zdrowotnej, ponieważ **standardowa opieka nad chorymi z NZJ, zwłaszcza immunoterapie, jest niezwykle kosztowna**.